

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 603/2017-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. marca 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudkyne Jany Baricovej v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou BAJO LEGAL, s. r. o., Landererova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Branislav Jablonka, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 559,04 eur (slovom päťstopäťdesiatdeväť eur a štyri centy), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu Advokátskej kancelárie BAJO LEGAL, s. r. o., Landererova 8, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013, ako aj postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 3/2014 z 28. októbra 2015 (ďalej aj „namietané rozhodnutia“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vydal na návrh sťažovateľa ako žalobcu 20. decembra 2015 zmenkový platobný rozkaz, ktorým uložil žalovaným v 1. až 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi sumu 204 000 000 Sk. Na základe námietok žalovaných krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011 ponechal platobný rozkaz v platnosti len v časti sumy 3 000 000 Sk (99 581,76 eur) a vo zvyšku zmenkový platobný rozkaz zrušil.

Najvyšší súd ako súd odvolací namietaným rozsudkom sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013 rozsudok prvostupňového krajského súdu potvrdil.

Následne najvyšší súd ako súd dovolací namietaným uznesením sp. zn. 1 Obdo V 3/2014 dovolanie sťažovateľa odmietol pre neprípustnosť.

3. Sťažovateľ v sťažnosti namieta závery najvyššieho súdu v rozhodnutí o odvolaní, ako aj zhodné závery prvostupňového krajského súdu. Tieto dospeli k záveru, že „*dôkaz o neexistencii kauzy nie je možné predložiť, a ak chce sťažovateľ (žalobca) preukázať, že zmenka bola vystavená ako úplná zmenka, došlo k presunu dôkazného bremena na sťažovateľa a jeho povinnosťou podľa hmotnoprávneho predpisu bolo predložiť zmluvu z ktorej vyplývalo, že kauzálny vzťah medzi účastníkmi na zmenkovú sumu existoval.*“. Tento záver je podľa sťažovateľa „*popretím zásad o dokazovaní a unesení dôkazného bremena podľa § 120 ods. 1 OSP, keďže sťažovateľ (navrhovateľ) svoj nárok dokázal preukázaním originálu zmenky, pričom odporca neprodukoval počas celého konania žiadne dôkazy, ktorými by opodstatnenosť nároku vyvrátil*“.

Sťažovateľ uvádza, že žalobca ako majiteľ zmenky nemá povinnosť svoj nárok preukazovať iným spôsobom ako predložením prvopisu zmenky, ktorá, ak splňa formálne náležitosti, zabezpečuje svojmu majiteľovi právo na jej zaplatenie, a preto je sťažovateľ presvedčený, že keďže označil a predložil spomínanú zmenku ako dôkaz, splnil svoju dôkaznú povinnosť. Z uvedeného potom nie je sťažovateľovi zrejmé, prečo by on sám ako žalobca a majiteľ zmenky mal preukazovať existenciu kauzálneho vzťahu, pokiaľ svoj nárok odvodzuje od zmenky, a zároveň preukazovať niečo, čo netvrdí.

Sťažovateľ ďalej argumentuje, že „*ak zmenkový dlžník v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu tvrdí, že nie je povinný plniť zo zmenky, potom dôkazné bremeno je v plnom rozsahu na ňom. Jeho povinnosťou je teda nielen tvrdiť, ale aj preukázať neexistenciu kauzálneho vzťahu, t. j. napr. preukázať existenciu iného vzťahu, ak to tvrdí...*

V súdnej veci však žiadny zo žalovaných v 1. až 3. rade neoznačil žiadny dôkaz na preukázanie svojho tvrdenia v námietkach...

V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že zmenkový veriteľ z dôvodu už spomínanej abstraktnosti zmenkovej pohľadávky, dôvod vzniku záväzku nie je povinný tvrdiť ani preukazovať. Právo zmenkového veriteľa netvrdiť a nepreukazovať dôvod vzniku záväzku sa uplatňuje aj v prípade, že zmenkový dlžník spochybňuje svoj zmenkový záväzok s odkazom na nedostatok dôvodov jeho vzniku (obdobne aj: Chalupa, R.: Zaišťovací směnka. Praha: Linde, 2009, s. 41).“. V zmysle uvedeného mal podľa sťažovateľa najvyšší

súd pri rozhodovaní o jeho odvolaní dospieť k ústavne udržateľnému záveru, že žalovaní v 1. až 3. rade neunesli dôkazné bremeno, a mal mu byť priznaný plný nárok zo zmenky vo výške 204 000 000 Sk. Sťažovateľ uvádza, že prvostupňový súd dospel k záverom, ktoré neskôr potvrdil aj najvyšší súd ako súd odvolací len na základe tvrdení žalovaných v 1. až 3. rade uvedených v písomných námietkach. V konaní nebol produkovaný žiadny dôkaz žalovanými v 1. až 3. rade, ktorý by preukazoval skutočnosti uvedené v ich námietkach, resp. by potvrdzoval uvedené závery súdov.

4. Závery najvyššieho súdu v namietanom rozhodnutí o odvolaní, ako aj v prvostupňovom rozsudku krajského súdu, v zmysle ktorých rozdielnosť spôsobu vyplnenia údajov na zmenke preukazuje to, že údaje o zmenkovej sume (slovom a číslom) a mieste plnenia boli dodatočne doplnené sťažovateľom, sú podľa sťažovateľa arbitrárne a nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Sťažovateľ tvrdí, že *„ak žalovaní v 1. až 3. rade tvrdia, že zmenka je vyplnená v rozpore s ústnou dohodou o vyplňovacím práve (čo sťažovateľ zásadne odmieta!), musia toto tvrdenie aj preukázať, čo však v konaní neurobili...“*.

Sťažovateľ je toho názoru, že rozsudok najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho (ako aj rozsudok prvostupňového súdu) a najmä jeho odôvodnenie je výrazom svojvôle súdu, ktorého závery nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní.

5. Sťažovateľ ďalej namieta, že najvyšší súd ako súd odvolací sa nijakým spôsobom nevysporiadal s jeho podstatnými námietkami, keď namietal obsahové nedostatky námietok žalovaných proti zmenkovému platobnému rozkazu, že prvostupňový súd rozhodol vo vzťahu k všetkým žalovaným, pričom žalovaný v 2. rade vo svojich námietkach netvrdil existenciu iného kauzálneho vzťahu ako ostatní žalovaní, nevysporiadal sa s námietkou o doručovaní zmenkového platobného rozkazu žalovaného v 3. rade a s včasnosťou podania námietok žalovanými. Z tohto dôvodu odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu v dovolacom konaní sp. zn. 1 Obdo V 3/2014 a jeho rozhodnutiu z 28. októbra 2015 sťažovateľ namietal, že došlo k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, keď dovolací súd nesprávne vyhodnotil jeho námietku, že vo veci jeho odvolania rozhodoval senát najvyššieho súdu v nesprávnom zložení. Sťažovateľ namietal, že v rozpore s úpravou obsiahnutou v Občianskom súdnom poriadku (ďalej len „OSP“) v spise chýba oznámenie sudcu – člena senátu predsedovi súdu podľa § 15 ods. 1 OSP o existencii dôvodu, pre ktorý má byť vylúčený, a zároveň absentuje rozhodnutie o vylúčení tohto sudcu (██████████): „*Nedodržanie zákonného procesného postupu zo strany súdu podľa nášho názoru predstavuje porušenie práva sťažovateľa podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa § 48 ods. 1 Ústavy SR.*“

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa podľa čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 10. 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 3/2014, ako aj postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 04. 2013 v konaní vedenom pod sp. zn.: 3 Obo 57/2011, porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 10. 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 3/2014, ako aj Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 04. 2013 v konaní vedenom pod sp. zn.: 3 Obo 57/2011, sa zrušujú a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu odvolaciemu sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 57/2011 znovu konal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy konania.“

8. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 603/2017 z 10. októbra 2017 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu, v ktorom sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny

proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013 a vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľa odmietol.

9. Na výzvu ústavného súdu sa k predmetu konania vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu, ktorá v podaní doručenom ústavnému súdu 14. decembra 2017 uviedla, že medzi namietaným porušením práv sťažovateľa a napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení. Poukázala pritom na obsah namietaného rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že *„zmenka predložená žalobcom v konaní označená ako vlastná zmenka bola súdom prvej inštancie posúdená správne ako blankozmenka. Skutočnosť, že zmenka v časti zmenečnej istiny a miesta plnenia bola vyplnená strojopisom a nie voľnou rukou ako ostatná údaje, bola pre súd prvej inštancie, ako aj pre odvolací súd smerodajná pre záver, že ide o blankozmenku a nie o vlastnú zmenku ako bola označená. Zástupca žalobcu ničím nepreukázal, ani nezdôvodnil, prečo takýmto spôsobom boli údaje na zmenke vyplnené, čím nevyvrátil pochybnosť o tom, že tieto údaje boli doplnené dodatočne. S touto otázkou sa súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd podrobne zaoberal na strane 8 sťažnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.“*

V závere svojho vyjadrenia predsedníčka najvyššieho súdu podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámila, že najvyšší súd netrvá na ústnom pojednávaní a s upustením od ústneho pojednávania súhlasí.

10. K predmetnej veci sa vyjadril prostredníctvom svojho právneho zástupcu aj sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 22. januára 2018. V tomto stanovisku skonštatoval, že najvyšší súd sa vo svojom podaní vyjadril len k jednej z viacerých namietaných skutočností, a to k posúdeniu zmenky predloženej sťažovateľom ako blankozmenky. V tejto súvislosti upozornil na skutočnosť, že každý záver súdu uvedený v odôvodnení jeho rozhodnutia musí mať svoj základ vo vykonanom dokazovaní, a zopakoval svoju argumentáciu týkajúcu sa odlišnosti vyplnenia údajov na zmenke, ktorá sama osebe neznamená, že tieto údaje boli vyplnené dodatočne. Navyše, takýto postup nie

je v rozpore so zákonom č. 191/1950 Zb. zmenkovým a šekovým v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 191/1950 Zb.“). Vo vzťahu k iným namietaným skutočnostiam, ku ktorým sa najvyšší súd v stanovisku nevyjadril, sťažovateľ zotrváva na obsahu svojej ústavnej sťažnosti.

Sťažovateľ vyjadril súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, ak dospeje k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde po prijatí veci na ďalšie konanie ústavný súd listom upovedomil o podanej sťažnosti aj účastníkov konania, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu. V tomto konaní o zmenkovom platobnom rozkaze bola žalovanou obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], ako žalovaný v 1. rade, [REDAKOVANÉ], ako žalovaný v 2. rade a [REDAKOVANÉ], ako žalovaný v 3. rade.

Žalovaným v 2. a 3. sa upovedomenie nepodarilo na adresu známu ústavnému súdu doručiť. Žalovaný v 1. rade, obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], toho času v likvidácii, sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril prostredníctvom svojho likvidátora [REDAKOVANÉ], tak, že stručne uviedol: „V zhode so sťažovateľom potvrdzujeme, že sme v konaní neboli vypočutí ako účastník konania. Ďalej vyhlasujeme, že medzi vystaviteľom zmenky a jej príjemcom – sťažovateľom, neexistuje a nikdy neexistovala žiadna dohoda o vyplnení zmenky na sumu 3 mil. Sk, a to ani konkludentná.“

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

20. Podľa § 10 zákona č. 191/1950 Zb. ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietat' majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané, okrem ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou nedbanlivosťou.

21. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

III.

22. Podstatou sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho v konaní o zmenkovom platobnom rozkaze. Najvyšší súd v odvolacom konaní podľa sťažovateľa arbitrárne potvrdil rozhodnutie o zrušení časti zmenkového platobného rozkazu prevyšujúceho sumu 3 mil. Sk, keď konštatoval, že sťažovateľ ako žalobca neunesol dôkazné bremeno, hoci toto podľa presvedčenia sťažovateľa spočívalo na žalovaných. Odvolací súd tiež nesprávne a bez podpory vo vykonanom dokazovaní rozhodol, že zmenka, ktorú sťažovateľ ako žalobca v konaní predložil, bola blankozmenkou, ktorú sťažovateľ ako žalobca nesprávne a v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve vyplnil. Sťažovateľ namieta, že odôvodnenie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho nespĺňa kritériá riadneho odôvodnenia, keďže sa v ňom odvolací súd nevysporiadal s podstatnými námietkami a argumentmi sťažovateľa, najmä sa nevysporiadal s otázkou včasnosti doručenia námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu zo strany žalovaného v 3. rade.

23. Ústavný súd už vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym

režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

24. Podľa konštantnej judikatúry úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne ľudskoprávnou medzinárodnou zmluvou. Posúdenie skutkovej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktoré všeobecný súd zo zisteného skutkového stavu vyvodil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 17/01). Ústavný súd považuje za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

25. Vo vzťahu k jednotlivým námietkam sťažovateľa ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011, keďže odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci sťažovateľa potvrdil a s obsahom jeho odôvodnenia sa stotožnil.

26. Sťažovateľ namietal, že odvolací súd, ako aj súd prvého stupňa nesprávne a bez podpory vo vykonanom dokazovaní rozhodli, že zmenka, ktorú v konaní o vydanie zmenkového platobného rozkazu sťažovateľ predložil, bola vystavená ako blankozmenka. Krajský súd ako súd prvého stupňa v tejto súvislosti uviedol, že z predložených dokladov zistil, že žalovaný v 1. rade (obchodná spoločnosť ██████████) vystavil 16. novembra 1998 vlastnú zmenku, ktorú avalovali žalovaní v 2. a 3. rade (konatelia žalovaného v 1. rade). Všetky údaje na zmenke boli vyplnené rukou, okrem zmenkovej sumy slovom a písmom a miesta platenia, ktoré boli vypísané písacím strojom. Sťažovateľ v konaní pred krajským súdom zotrval na stanovisku, že napriek inému spôsobu vyplnenia zmenkovej sumy a miesta platenia bola zmenka vystavená ako vlastná zmenka, ale žiadne vysvetlenie

k odlišnému spôsobu vyplnenia údajov na zmenke neposkytol, preto krajský súd dospel k záveru, že tvrdenie žalovaných, že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, je správne.

27. Najvyšší súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa uviedol: „*Základnou otázkou pre posúdenie správnosti napadnutého rozhodnutia je, či súd prvého stupňa dospel k správne mu záveru, že zmenka označená ako vlastná zmenka, z ktorej žalobca jeho nárok na zaplatenie zmenečnej sumy uplatnil je blankozmenka.*

Pre zistenie tejto skutočnosti základnou otázkou je, či konajúci súd na základe toho, že zmenka bola vyplnená v časti zmenečnej sumy a miesta platenia inak, ako ostatné údaje teda strojopisom a nie voľnou rukou, dospel k správne mu záveru, že ide o blankozmenku a nie vlastnú zmenku, ako bola označená. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní, a ani v odvolaní k faktu, prečo bola zmenka v časti zmenečnej sumy a miesta platenia vyplnená inak ako ostatné údaje na zmenke, sa nevyjadril. Jediné čo namietal, že spôsob písania na zmenke nemôže mať vplyv na posúdenie druhu zmenky, ale žiadnym tvrdením nezdôvodnil prečo boli údaje o výške zmenečnej sumy a mieste platenia napísané iným druhom písma ako ostatné údaje. Žalobca nevyvrátil pochybnosť, že práve z dôvodu že výška sumy na zmenke a miesta platenia boli napísané strojopisom, a nie vlastnou rukou, boli tieto údaje na zmenke doplňované následne. Bolo vecou žalobcu, aby v danom prípade, keď žalovaní 1/, 2/ a 3/ namietali, že zmenka bola vyplnená v rozpore s dohodou o vyplňovaní zmenky, aby k tejto námietke zaujal stanovisko, prečo sú tieto údaje vyplnené iným druhom písma, ale nie iba to, že spôsob odlišného písma na zmenke nie je dôvod pre pochybnosť, že všetky údaje boli vyplnené súčasne. Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nie je pravdou, že Krajský súd v Bratislave sa nezaoberal skutočnosťami, na základe ktorých dospel k jeho záveru a že tento jeho záver nevyplýval z vykonaného dokazovania.“

28. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom súdneho spisu sp. zn. 8 Cb 2/2003 v právnej veci sťažovateľa a zistil, že zmenka, ktorú pri návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu predložil žalobca, bola v podstate jediným dôkazom, ktorý bol v tomto konaní prezentovaný niektorým z účastníkov. Z obsahu spisu, ako aj z obsahu samotnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ v postavení žalobcu v priebehu konania

nevysvetlil, prečo sú údaje o zmenkovej sume a mieste platenia na zmenke napísané iným spôsobom ako ostatné údaje na zmenke, napriek skutočnosti, že ho na to konajúci súd viackrát vyzýval, a opakovane zotrvával na stanovisku, že spôsob vypísania údajov na zmenke nie je dôkazom o momente, kedy boli údaje vypísané. Jediné vysvetlenie v tomto smere poskytli žalovaní v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu, kde tvrdili, že zmenka bola vystaviteľom vystavená ako zmenka neúplná, t. j. ako blankozmenka. Záver krajského súdu, ktorý z týchto skutočností vyvodil to, že údaje o zmenkovej sume a mieste platenia boli majiteľom zmenky dopísané dodatočne a že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, tak ako tvrdili žalovaní, navyše pri absencii iného tvrdenia alebo vysvetlenia uvedenej skutočnosti zo strany žalobcu (sťažovateľa) nepovažuje ústavný súd za nelogický alebo taký, ktorý by bol v príkrom rozpore s obsahom listiny zmenky. Zarážajúcim však je fakt, že sa krajský súd konštatovaním tohto záveru v konaní o zmenkovom platobnom rozkaze uspokojil a nepovažoval za podstatné dokazovať ďalšie skutočnosti.

29. Ústavný súd nie je súdom skutkovým a hodnotenie dôkazov je vecou všeobecného súdu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* III. ÚS 67/2017, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

V tomto smere nemožno tvrdiť, že by vyhodnotením tohto dôkazu, samotnej listiny zmenky a záverom, ku ktorému krajský súd dospel a ktorý odvolací súd potvrdil, t. j. že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, došlo k porušeniu práva sťažovateľa, a preto túto námietku sťažovateľa vyhodnotil ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú.

30. Dôležitým zistením v tejto veci ostáva skutočnosť, že vyhodnotením listiny zmenky predloženej sťažovateľom v tomto konaní sa dokazovanie krajského súdu v zmenkovom konaní skončilo. Ústavnému súdu ani po preštudovaní spisu vo veci sťažovateľa nie je zrejmé, na základe akých dôkazov dospel krajský súd v spojení s najvyšším súdom ako súdom odvolacím k ďalším pre posúdenie veci sťažovateľa podstatným záverom. V tomto spočíva aj jedna z ďalších námietok sťažovateľa, že krajský

súd v spojení s najvyšším súdom dospeli k svojim záverom bez akéhokoľvek vykonaného dokazovania.

31. Žalovaní sa námietkami proti zmenkového platobnému rozkazu bránili tvrdením, že zmenka predložená sťažovateľom bola vystavená ako blankozmenka a bola sťažovateľom vyplnená v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve.

Blankozmenka je pojem, ktorý nie je v zákone č. 191/1950 Zb. definovaný, avšak jej existenciu predpokladá ustanovenie § 10 zákona č. 191/1950 Zb., ako aj ustanovenie § 77 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb., kde sa na § 10 odkazuje ako na ustanovenie o blankozmenke.

Blankozmenka je spravidla definovaná ako listina s neúplným obsahom, ktorá bola emitovaná s tým, že bude dodatočne doplnená na úplnú zmenku a na ktorej doplnenie udelil vystaviteľ nadobúdateľovi vyplňovacie právo (Chalupa, R. Základy směnečného práva. Praha : Linde, 2003). Zmenka je blankozmenkou pri svojom vystavení a týmto spôsobom možno vystaviť zmenku cudziu, ako aj zmenku vlastnú. Jedným z pojmových znakov blankozmenky je aj dohoda o vyplňovacom práve, čo vyplýva zo samotného textu ustanovenia § 10 zákona č. 191/1950 Zb. „*Ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané...*“. Dohoda o spôsobe, ako sa majú chýbajúce údaje na zmenku doplniť, pritom nemusí mať písomnú podobu, možno ju uzavrieť aj konkludentne. Ak následne dôjde k doplneniu chýbajúcich údajov tak, že bude spĺňať zákonom predpísané náležitosti zmenky cudzej alebo zmenky vlastnej, dochádza k jej transformácii na zmenku úplnú s právnymi účinkami *ex tunc* – teda od okamihu vydania zmenky.

32. Samotná skutočnosť, že zmenka vystavená ako blankozmenka je vyplnená chýbajúcimi údajmi v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, neznamena neplatnosť samotnej zmenky, ale v súlade s už citovaným ustanovením § 10 zákona č. 191/1950 Zb. dáva osobám zaviazaným zo zmenky možnosť uplatniť námietku nesprávneho vyplnenia zmenky. Tento záver vyplýva aj z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky, v zmysle ktorej „*Nesprávne vyplnění blankosměnky nemá za následek neplatnost směnky, nábrž zakládá námítku proti majiteli směnky. Směnka, vyplněná proti úmluvě, tak není*

neplatná, ale je možno ju uplatniť len v rámci úmluvy.“ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 3317/2007 z 24. 6. 2009, m. m. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 5260/2007 z 19. 8. 2009, sp. zn. 29 Cdo 680/2008 z 28. 5. 2009, uznesenie sp. zn. 29 Cdo 336/2010 z 27. 9. 2011).

33. Dôkazné bremeno na preukázanie skutočnosti, že majiteľ zmenky zmenku vyplnil v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, je na dlžníkovi alebo osobe zaviazanej zo zmenky, ktorá uvedené tvrdenie v konaní vzniesla (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo/184/2007 zo 14. 7. 2009). Na to, aby bola námietka o nesprávnom vyplnení blankozmenky úspešne uplatnená, je nevyhnutné preukázať, že zmenka bola vystavená ako neúplná, že dohoda o vyplňovacom práve existovala a z jej obsahu vyplýva, že chýbajúce údaje na zmenke boli nesprávne a v rozpore s touto dohodou vyplnené. Ak sú preukázané tieto skutočnosti, je v zmysle znenia ustanovenia § 10 zákona č. 191/1950 Zb. potrebné majiteľovi zmenky dokázať, že zmenku nadobudol zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou nedbanlivosťou. V prípade, ak nedošlo k zmene majiteľa zmenky, a teda žalobcom v zmenkovom platobnom rozkaze je prvý majiteľ zmenky, ktorý je aj priamym účastníkom dohody o vyplňovacom práve, a preukáže sa, že zmenku doplnil v rozpore s vyplňovacím právom, už zo samotnej povahy tohto konania vyplýva, že konal zlomyseľne alebo sa dopustil hrubej nedbanlivosti.

34. Žalovaní v právnej veci sťažovateľa v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu namietali, že sťažovateľ vyplnil chýbajúci údaj o zmenkovej sume a mieste platenia v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, ktoré podľa ich tvrdení uzavreli so sťažovateľom konkludentne. Blankozmenka, ktorú žalovaný v 1. rade (obchodná spoločnosť ██████████) vystavil a ktorú žalovaní v 2. a 3. rade (konatelia žalovaného v 1. rade) ako avalisti podpísali, mala byť zabezpečením dlhu žalovaného v 1. rade voči manželke sťažovateľa zo zmluvy o pôžičke na sumu 3 milióny Sk. Existencia zmluvy o pôžičke teda podľa tvrdení žalovaných mala preukazovať skutočnosť, že sťažovateľ neúplne vystavenú zmenku nesprávne doplnil údajom o dlžnej sume. Ako tvrdí sťažovateľ, tvrdenia žalovaných v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu sa rôznili v tom, či bola zmluva o pôžičke uzavretá s manželkou sťažovateľa, sťažovateľom samotným,

a jeden zo žalovaných (žalovaný v 2. rade) dokonca v námietkach ani netvrdil existenciu záväzku zo zmluvy o pôžičke.

35. V tomto prípade teda žalovaní pri tvrdení nesprávneho vyplnenia blankozmenky uplatnili kauzálne námietky vo vzťahu k majiteľovi zmenky tým spôsobom, že tvrdili, že dôvodom vystavenia zmenky bola zmluva o pôžičke vo výške 3 miliónov Sk a že sťažovateľ blankozmenku nesprávne vyplnil inou sumou v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, ktorú medzi sebou konkludentne uzavreli.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že tieto skutočnosti, ktoré žalovaní v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu uvádzali a ktoré navyše ani neboli medzi nimi celkom zhodné, neboli predmetom dokazovania pred súdom prvého stupňa a žalovaní na podporu svojich tvrdení nepredložili žiaden dôkaz. Ústavný súd považuje túto námietku sťažovateľa za dôvodnú.

36. Ustanovenie § 17 ods. 1 prvej vety zákona č. 191/1950 Zb. vymedzuje negatívnym spôsobom námietky, ktoré si dlžník zo zmenky môže voči majiteľovi zmenky uplatniť. Okrem námietok týkajúcich sa samotnej listiny zmenky (tzv. absolútne námietky) si môže dlžník voči vystaviteľovi uplatniť aj kauzálne námietky, ktoré sa označujú ako relatívne námietky, keďže ich môže dlžník uplatniť len v prípade, ak vyplývajú z priameho vzťahu medzi ním a majiteľom zmenky.

37. Z judikatúry aj teórie zmenkového práva vyplýva, že dôkazné bremeno na preukázanie kauzálnych námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu, t. j. takých námietok, ktoré majú svoj pôvod v mimozmenkovom vzťahu medzi dlžníkom a majiteľom zmenky, nesie žalovaný dlžník (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 1260/2013 z 30. 4. 2015, sp. zn. 29 Cdo 998/2009 z 8. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2829/2012 z 30. 4. 2015, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 21/2012 z 31. 7. 2012). Zmenka predstavuje abstraktný a nesporný záväzok a jej majiteľ nemusí pri jej predložení k plateniu ani pri prípadnom vymáhaní plnenia z nej nič preukazovať, okrem skutočnosti, že je majiteľom platnej zmenky. Platná zmenka je dostatočným dôvodom na vznik nároku na sumu, ktorá je v nej uvedená. Pokiaľ dlžník

popiera existenciu záväzku zo zmenky, nesie pritom dôkazné bremeno (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 274/2009 z 31. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 629/2010 z 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 2829/2012 z 30. 4. 2015, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 21/2012 z 31. 7. 2012, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14 CoZm 53/2014 z 27. 11. 2014).

38. Dôkazné bremeno v konaní o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu teda v prvom rade zaťažuje žalovaného zo zmenky, avšak toto tvrdenie nemožno chápať absolútne. Napriek abstraktnému charakteru zmenky a napriek skutočnosti, že záväzok vyplývajúci zo zmenky je v zásade právne nezávislý od základného právneho pomeru, t. j. od kauzy, v bežných obchodnoprávných či súkromnoprávných vzťahoch sú zmenky vystavované z nejakého dôvodu na základe nejakej kauzy. Aj preto sú tzv. kauzálne námietky dlžníkov zo zmenky tými najčastejšími námietkami v konaní o zmenkovom platobnom rozkaze. Uvedené bolo vyslovené najvyšším súdom v rozsudku sp. zn. 1 M Obdo V 9/2007 z 27. novembra 2008 (ktorý bol aj predmetom ústavného prieskumu ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 245/09): *„Ak žalobca v konaní tvrdí, že zmenka kryje konkrétny kauzálny vzťah, potom v tejto časti dôkazné bremeno je na jeho strane. Úvaha o tom, koho v konkrétnom prípade zaťažuje dôkazné bremeno, však nie je rozhodujúca, ale rozhodujúce sú výsledky vykonaného dokazovania, ktoré súd vyhodnocuje podľa ustanovenia § 132 OSP.“*

39. Čo sa týka dokazovania a povinnosti znášať dôkazné bremeno, krajský súd v odôvodnení prvostupňového rozhodnutia sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011 uviedol, že povinnosť preukázať svoje tvrdenie v námietkach zaťažuje dlžníka zo zmenky. Napriek tomuto konštatovaniu ďalej v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že *„Žalovaný si splnil svoju povinnosť tvrdenia, že medzi majiteľom a vystaviteľom zmenky nejestvuje kauzálny vzťah predstavujúci zmenkovú sumu 204 mil. Sk. Dôkaz o neexistencii kauzy nie je možné predložiť, a preto ak žalobca chce preukázať, že zmenka bola vystavená ako úplná zmenka na sumu 204 mil. Sk, došlo k presunu dôkazného bremena na žalobcu. Jeho povinnosťou podľa hmotnoprávných predpisov bolo predložiť zmluvu, z ktorej vyplývalo, že kauzálny vzťah medzi účastníkmi na zmenkovú sumu existoval.“*

Z uvedeného vyplýva, že predmetný zmenkový záväzok nemá za základ reálny obchodný (kauzálny) vzťah v celej vymáhanej sume, Reálny kauzálny vzťah, ako vyplynulo z vykonaného dokazovania medzi žalobcom a žalovaným v 1. rade jestvoval len v sume 3.000.000,- Sk, a to na základe uzavretej zmluvy o pôžičke. Preto súd považoval za preukázané, že žalobca vyplnil blankozmenku v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, pretože pri tom konal s úmyslom poškodiť dlžníka...

Neplatnosti respektíve neexistencie zmluvy si musí súd všímať z úradnej moci, Neexistencia záväzku (zmluvy) sa prenáša tiež na skriptúrnu obligáciu (zmenku), pokiaľ ide o zmenkový právny pomer medzi majiteľom a vystaviteľom zmenky. “.

Krajský súd nepripustil dôkaz navrhovaný žalovaným v 1. rade, výsluch svedkov, pretože ho považoval za nadbytočný.

40. Krajský súd na jednej strane uviedol, že povinnosť preukázať svoje tvrdenia v námietkach zaťažuje dlžníka, no vzápätí sa v odôvodnení svojho rozhodnutia uspokojil s tvrdením žalovaných. Krajský súd tvrdí, že reálny kauzálny vzťah vo výške 3 mil. Sk existuje, čo má vyplývať z vykonaného dokazovania. Krajský súd však vo vzťahu k existencii „reálneho“ kauzálneho vzťahu vo výške 3 mil. Sk nevykonal dokazovanie, nerealizoval žiaden výsluch, nevykonal dôkaz listinou, nevyočul žalovaných. Uvedené vyplýva nielen z odôvodnenia jeho rozhodnutia, ale aj zo samotného spisu krajského súdu sp. zn. 8 Cb 2/2003.

41. Najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku o odvolaní sťažovateľa so závermi krajského súdu stotožnil a uviedol, že „nie je pravdou, že Krajský súd v Bratislave sa nezaoberal skutočnosťami, na základe ktorých dospel k jeho záveru a že tento jeho záver nevyplynul z vykonaného dokazovania“. Námietky sťažovateľa uvádzané v odvolaní vo vzťahu k sume 99 581,76 eur (3 mil. Sk) považoval najvyšší súd za bezpredmetné, keďže sa týkali podľa najvyššieho súdu časti zmenkového platobného rozkazu, ktorý nebol zrušený a ktorý žalovaní sami nenapadli.

Najvyšší súd uviedol: „Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, že prvostupňový súd vychádzal zo zhodného tvrdenia žalovaných 1/, 2/ a 3/, že sporná zmenka zabezpečovala pôžičku, ktorá predstavovala sumu 3 000 000 Sk /99 581,76 eur/. S tvrdením žalobcu

v odvolaní, že žalovaní neunesli dôkazné bremeno, že nepredložili jediný dôkaz o ich tvrdení sa odvolací súd nestotožnil, nakoľko je pravdou, že práve žalobca neuviedol jediný dôvod, prečo boli dva údaje na zmenke vyplnené odlišne. Táto skutočnosť nie je iba tvrdením žalovaných, ale je to fakt, ku ktorému to bol práve žalobca, ktorý nezaujal žiadne stanovisko. Odvolanie žalobcu v časti, že žalovaní neunesli dôkazné bremeno, že bola porušená dohoda o vyplnení, Najvyšší súd Slovenskej republiky označil taktiež za bezpredmetné, keďže žalobca jeho návrhom uplatnil právo zo zmenky označenej ako vlastnej. Prvostupňový súd pri určení dôvodnosti návrhu vo výške 99 581,76 eur vychádzal z tvrdenia, že konkludentnú dohodu o vyplňovacom práve, účastníci zmenkového vzťahu dohodli, že výška zmenečnej sumy bude vo výške poskytnutej pôžičky, keďže žiadne iné tvrdenie v danej veci nebolo vznesené. Najvyšší súd Slovenskej republiky z dôvodu, že išlo o konkludentnú dohodu dospel k záveru, že prvostupňový súd nepochybil, keď dospel k záveru, že táto bola uzavretá vo výške tvrdenej žalovanými..., keďže žiaden iný dôkaz pri konkludentnej dohode v danom prípade žalobcom predložený nebol. Táto otázka je však pre posúdenie dôvodnosti odvolania žalobcu bezpredmetná, nakoľko predmetom sporu je zrušenie zmenkového platobného rozkazu, pre zistenie správnosti ktorého rozhodnutia je, či išlo o nárok zo zmenky vlastnej.“

42. Uvedené závery a spôsob, akým krajský súd a najvyšší súd aplikovali na prípad sťažovateľa právnu normu, sú podľa ústavného súdu v rozpore s citovanou, ustálenou judikatúrou všeobecných súdov, právnou úpravou a právnou teóriou týkajúcou sa uplatňovania nárokov zo zmenky. V prípade sťažovateľa totiž všeobecné súdy úplne rezignovali na vykonanie dokazovania v konaní o zmenkovom platobnom rozkaze. Sťažovateľ v právnom postavení žalobcu v konaní predložil úplnú zmenku so všetkými zákonnými náležitosťami, ktorých neperfektnosť alebo absenciu v námietkovom konaní nikto nenamietal, a tým si splnil svoju dôkaznú povinnosť pre vydanie zmenkového platobného rozkazu. Žalovaní uplatnili v zmenkovom konaní námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu, v ktorých namietali, že zmenka predložená sťažovateľom bola vystavená ako blankozmenka a sťažovateľ ju doplnil v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve na sumu, ktorá prevyšovala reálnu kauzu, ktorá medzi účastníkmi existovala. Tou reálnou kauzou mala byť zmluva o pôžičke vo výške 3 mil. Sk.

Po zrušení zmenkového platobného rozkazu tak všeobecný súd pokračoval v námietkovom konaní, predmetom ktorého malo byť preukázanie dôvodnosti námietok žalovaných, t. j. že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, že existovala dohoda o vyplňovacom práve, že sťažovateľ dohodu o vyplňovacom práve porušil, čoho dôkazom mala byť práve existencia záväzkového vzťahu pôžičky.

43. Hoci sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia odvoláva na vykonané dôkazy, neuvádza, aké dôkazy v námietkovom konaní na preukázanie skutočností tvrdených žalovanými vykonal. Jedinou skutočnosťou, z ktorej okrem samotnej zmenky vychádzal, boli „*zhodné tvrdenia žalovaných*“. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku tomuto postupu krajského súdu prisvedčil a na námietky sťažovateľa v tomto ohľade reagoval len tvrdením, že „*nie je pravdou, že sa Krajský súd v Bratislave nezaoberal skutočnosťami na základe ktorých dospel k záveru a že tento jeho záver nevyplýval z dokazovania*“.

Z obsahu spisu vo veci zmenkového konania však vyplýva, že žiadne ďalšie dôkazy, ktoré by mohli alebo mali preukázať existenciu dohody o vyplňovacom práve, ani skutočnosť, že sťažovateľ vyplnil zmenku excesne, vykonané neboli. Tiež nebolo vykonané dokazovanie týkajúce sa existencie záväzku zmluvy o pôžičke, ktorá mala byť právnym základom pre vystavenie neúplnej zmenky a ktorej existencia by mohla podporiť tvrdenia žalovaných, že sťažovateľ zmenku nesprávne vyplnil. Konštatovanie krajského súdu, že dôkaz o neexistencii kauzy nie je možné zo strany žalovaných predložiť, v tomto prípade neobstojí a ústavný súd ho v okolnostiach tohto prípadu považuje za arbitrárny. Žalovaní sa bránili existenciou kauzy v nižšej sume, ktorá mala potvrdzovať tvrdenie, že sťažovateľ nesprávne vyplnil zmenkovú sumu. Nie je zrejmé, prečo vo vzťahu k týmto tvrdeniam žalovaných krajský súd nevykonal žiadne dokazovanie, žalovaných v konaní ani nevypočul a dokonca aj dôkazy navrhované samotnými žalovanými v konaní z dôvodu nadbytočnosti nevykonal. Z tohto hľadiska sa konštatovania krajského súdu potvrdené súdom najvyšším o tom, že k svojim záverom dospel na základe vykonaných dôkazov, podporené tvrdením, že vychádzal aj zo zhodných tvrdení žalovaných, javia byť v príkrom rozpore s povinnosťou súdu zisťovať skutočný stav veci.

44. Uvedený postup krajského soudu nemožno podľa ústavného soudu ospravedlniť ani s odkazom na citované rozhodnutie najvyššieho soudu sp. zn. 1 M Obdo V 9/2007 z 27. novembra 2008, z ktorého vyplýva, že povinnosť žalovaných v zmenkovom konaní znášať bremeno dôkazu týkajúce sa kauzálnych námietok nie je absolútna. Nie je možné popierať tvrdenie, že neexistenciu kauzy nemožno preukázať, prípadne možno preukázať len s neúmernými ťažkosťami, avšak v okolnostiach zmenkového konania vo veci sťažovateľa žalovaní tvrdili existenciu dohody o vyplňovacom práve, tvrdili existenciu zmluvy o pôžičke (pričom ich tvrdenia o tom, medzi akými subjektmi bola vlastne pôžička uzavretá, sa rozchádzali), nič z toho však nepreukázali a konajúci súd sa uspokojil s ich tvrdeniami a na tomto skutkovom základe konštatoval, že dôkazné bremeno sa vo vzťahu k tvrdeniam uvedeným v námietkach presunulo na žalobcu. Najvyšší súd v namietanom rozsudku tieto arbitrárne závery krajského soudu potvrdil a k námietkam sťažovateľa vo vzťahu sťažovateľa, ktoré vzniesol v odvolaní, sa relevantne nevyjadril.

Na námietky sťažovateľa týkajúce sa uvedených skutočností reagoval najvyšší súd len opakovaným odkazom na skutočnosť, že žalobca nevysvetlil rozdiely vo vyplnení údajov na zmenke, a konštatovaním, že žalobca žiaden iný dôkaz o konkludentnej dohode nepredložil.

45. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej skutkové a právne závery všeobecných súdov môžu byť predmetom jeho kontroly iba vtedy, ak by vyvodené závery všeobecných súdov boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. III. ÚS 243/2010, I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Z citovanej judikatúry vyplýva, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov, a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pritom uvedené nedostatky musia

dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (III. ÚS 243/2010).

46. Krajský súd a ani najvyšší súd svoje rozhodnutia neodôvodnili, svoje právne a skutkové závery vyslovili bez jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky skutkovo a právne relevantné otázky. K svojim záverom dospeli bez riadne vykonaného dokazovania a bremeno dôkazu a zodpovednosti za výsledok konania bez opodstatneného dôvodu v okolnostiach tohto prípadu a v rozpore s judikatúrou všeobecných súdov a právnou teóriou preniesli na žalobcu.

47. Sťažovateľ tiež tvrdil, že najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal s otázkou, či boli námietky žalovaného v 3. rade doručené konajúcemu súdu včas. Čo sa týka včasnosti podania námietok žalovaným v 3. rade, krajský súd v rozsudku sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011 uviedol: „... a námietky žalovaného v 3. rade súd uznesením z 28. 2. 2006 zamietol ako oneskorene podané. Toto uznesenie NS SR ako súd odvolací zrušil rozhodnutím z 31. 5. 2006 č. k. 4Obo 136/2006-194 a vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“

Z obsahu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 136/2006 z 31. mája 2006 ústavný súd zistil, že pri riešení otázky včasnosti podania námietok žalovaného v 3. rade, ktoré najprv krajský súd odmietol ako oneskorene podané, dospel najvyšší súd k záveru, že „prvostupňový (pozn. krajský) súd sa pri posudzovaní otázky doručenia s otázkou, či sa odporca v 3. rade v čase doručenia v mieste doručenia zdržoval, nezaoberal a preto predčasne rozhodol, keď skonštatoval, že podľa § 47 ods. 2 O. s. p. až po došetrení tejto skutočnosti bude možné rozhodnúť, či zásielka bola doručená v súlade s ustanovením § 47 ods. 2 O. s. p. a následne rozhodnúť, či námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu boli podané včas“.

48. Krajský súd bol uznesením najvyššieho súdu zaviazaný došetriť okolnosti doručovania zmenkového platobného rozkazu žalovanému v 3. rade, a tak opätovne posúdiť, či boli námietky žalovaného v 3. rade doručené súdu včas na to, aby mohli vo vzťahu k tomuto účastníkovi spôsobiť zrušenie zmenkového platobného rozkazu.

Krajský súd však v rozhodnutí len odkázal na uvedené uznesenie najvyššieho súdu a túto skutočnosť sťažovateľ v odvolaní namietal, keďže z rozhodnutia krajského súdu nevyplýva, či došetrenie okolností doručovania zmenkového platobného rozkazu vykonal, dokonca ani neuvádza, k akému záveru dospel.

49. Na túto námietku sťažovateľa reagoval najvyšší súd v napadnutom rozsudku tak, že uviedol: „*Je pravdou, že z odôvodnenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Obo 137/2006, vyplýva, že Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že prvostupňový súd rozhodol predčasne, keď označil námietky žalovaného 3/ podané oneskorene. Krajský súd v Bratislave v novom konaní dospel k záveru, že námietky žalovaného 3/ boli podané včas. Skutočnosť, že z odôvodnenia nie je zrejmé, či sa žalovaný 3/ v čase doručenia zmenkového platobného rozkazu v mieste doručovania zdržoval neznamená, že konajúci súd toto neskúmal, keď dospel k záveru, že námietky žalovaného 3/ boli podané včas.*“

50. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. 1. 1999, § 26), podľa ktorej rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993).

51. V konaní o zmenkovom platobnom rozkaze ak žalovaný nepodá námietky proti vydanému zmenkovému platobnému rozkazu včas, má zmenkový platobný rozkaz účinky právoplatného rozsudku (§ 175 ods. 3 OSP v znení účinnom do 22. decembra 2015). Otázka

včasnosti podania námietok je preto v zmenkovom konaní otázkou, ktorá má vysoký stupeň relevancie nielen pre žalobcu, ale aj pre samotného žalovaného. Ústavný súd súhlasí s tvrdením sťažovateľa, že v konaní prvostupňového súdu nedostal na túto otázku primeranú odpoveď. Najvyššiemu súdu nemožno uprieť snahu nedostatok odôvodnenia rozsudku krajského súdu zhojiť, avšak ani v jeho odôvodnení nemožno nájsť odpoveď na otázku, či krajský súd dokazovanie týkajúce sa doručovania zmenkového platobného rozkazu žalovanému v 3. rade podľa pokynu súdu vyššieho stupňa vykonal. Konštatovanie odvolacieho súdu („... to, že z odôvodnenia nie je zrejmé... neznamená, že konajúci súd toto neskúmal...“) nemôže ústavný súd akceptovať ako náležité odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktoré spĺňa atribúty pre naplnenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

52. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013, ktorým najvyšší súd potvrdil v napadnutej časti rozsudok krajského súdu sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011, je arbitrárny, nespĺňa ústavné kritériá náležitého odôvodnenia súdneho rozhodnutia, nedáva jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a potvrdením rozhodnutia prvostupňového súdu, ktoré považuje ústavný súd za neodôvodnené a arbitrárne, a je z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom a v konaní, ktoré mu predchádzalo, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

53. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie, zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vec mu podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Po vrátení veci

na ďalšie konanie bude povinnosťou najvyššieho súdu postupovať podľa právneho názoru ústavného súdu a reagovať na kľúčové námietky sťažovateľa uvedené v sťažnosti.

IV.

54. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

55. Sťažovateľ v sťažnosti nežiadal priznať finančné zadost'učinenie, preto ústavný súd viazaný sťažnosťou o priznaní finančného zadost'učinenia nerozhodoval.

56. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

57. Sťažovateľ navrhol priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia v sume 559,04 € za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti v roku 2016 a podanie vyjadrenia v roku 2017) podľa ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

58. Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľovi náhradu trov konania za tri úkony právnej služby poskytnutej jeho právnym zástupcom, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť a podanie vyjadrenia k stanovisku najvyššieho súdu.

59. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky. Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi. Základná sadzba odmeny (vypočítaná z priemernej mesačnej mzdy

v hospodárstve Slovenskej republiky zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €, za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je 153,50 € a hodnota režijného paušálu je 9,21 €. Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) Finančnej správy Slovenskej republiky je advokátska kancelária subjektom registrovaným pre DPH (IČ DPH SK2022715079). Trovy konania spolu s DPH predstavujú sumu 559,04 €, ktorých náhrada bola priznaná sťažovateľovi (bod 3 výroku nálezu).

60. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.

V Košiciach 27. marca 2018